De impact van religie op palliatieve zorgverlening - Scoping Review

Haio: Kirkov Liana , U.G.
Promotor: DECAT Peter , U.G.
Praktijkopleider: Borms Luc , MARCELIS Johan , Pyl Ben , TRUYERS Annelies , VAN PAESSCHEN Wim

Context: Objectief: Het doel van deze thesis is om na te gaan hoe de drie grootste hedendaagse religies – het jodendom, het christendom en de islam – zich verhouden tot drie kernconcepten binnen de palliatieve zorg: pijnbestrijding, palliatieve sedatie en euthanasie. Door de beschikbare literatuur over deze religieuze perspectieven te bundelen, trachten we als zorgverleners te anticiperen op de zorgnoden van patiënten door hun religieuze achtergrond en bijbehorende waarden beter te begrijpen. Introductie: Religie blijft binnen de palliatieve zorg een onderontwikkeld domein, waarbij onvoldoende kennis kan zorgen voor onzekerheid bij artsen. Wanneer de rationale achter een beslissing niet wordt begrepen, kan dit leiden tot conflicten tussen zorgverlener en patiënt en achteruitgang van kwalitatieve zorg. Inclusiecriteria: Deze review richt zich op gelovige volwassen patiënten en onderzoekt hoe palliatieve zorg – met specifieke aandacht voor pijnbestrijding, palliatieve sedatie en euthanasie – wordt benaderd binnen deze doelgroep. De scope van deze review beperkt zich tot de drie grootste religies binnen Europa: het christendom, het jodendom en de islam. De context van de geïncludeerde studies is beperkt tot de eerstelijnszorg.

Onderzoeksvraag: Wat is de impact van religie op palliatieve zorgverlening?

Methode: Onze zoekstrategie werd toegepast in de databanken van PubMed, Embase en Web Of Science. Relevante Engelstalige en Nederlandstalige artikels vanaf 2002 werd geïncludeerd. Op basis van de abstract werd gefocust op artikels die handelen over de invloed van religie op zorg tijdens de laatste levensfase, waarbij we ons beperken tot de drie grootste religies binnen Europa. Na het doornemen van de full text werden enkel artikels opgenomen die handelen over religie, geen artikels die de focus leggen op spiritualiteit in het algemeen. Beschrijvende artikels, waaronder opiniestukken en individuele casusbeschrijvingen, werden ook niet opgenomen in de review.

Resultaten: Onze zoekstrategie leverde 859 zoekresultaten op, waarvan er uiteindelijk 50 werden geïncludeerd in deze scoping review. De resultaten werden eerst onderverdeeld in functie van de drie besproken religies (christendom, islam en jodendom) en nadien werden de elementen onderverdeeld in functie van de drie besproken domeinen binnen palliatieve zorg (pijnbestrijding, euthanasie en palliatieve sedatie). Algemeen kon men stellen dat er een belangrijke heterogeniteit bestaat over de visie op palliatieve zorg binnen de drie besproken religies waarbij de heiligheid van het leven een belangrijke rol speelt en onnodig lijden niet wordt aangemoedigd.

Conclusie: Religie beïnvloedt sterk de keuzes die patiënten maken in hun laatste levensfase. Algemeen kan men stellen dat er tussen de verschillende religies een zekere heterogeniteit bestaat over beslissingen rond het levenseinde. Wanneer zorgverleners een brede kennis hebben van de religieuze overtuigingen die deze besluitvorming sturen, kunnen zij enerzijds inclusievere en kwaliteitsvollere zorg bieden en anderzijds conflicten vermijden. Er is nog verder onderzoek nodig om na te gaan op welke gestructureerde manier men religie meer kan implementeren binnen de palliatieve zorg in eerste lijn.